

הוראות והודעות

מספר ההוראה: 8.40 (הוראה 40 לפרק 8 בתע"ס) מסי עמודים: 27

תאריך תחולה: 1.1.2017 תאריך פרסום: י"ג בטבת תשע"ז
11 בינואר 2017

מרכז חירום לטיפול בקטינים ובהוריהם

=====

1. כללי

- 1.1 ההוראה הזאת מבטלת את ההוראה מיום 7.11.2007
- 1.2 מערך הטיפול במצבי חירום פועל בראייה המחייבת את הפסקת ההתנהגות הפוגעת בקטין, תוך מתן דגש על מסוגלות לשינוי של ההורים ומתוך הכרה בחשיבות הקשר ההורי. תפיסת עולם זו משתקפת בעובדה שהמרכז צריך להיות מוגן אך לא חסוי.
- 1.3 "טובת הקטין" הינו העיקרון המנחה את פעולות המרכז, תוך התייחסות לזכותו להתפתחות, בשילוב של הגנה ושיקום המערכת המשפחתית עד כמה שניתן.
- 1.4 המרכז עובד במשותף עם הורי הקטין כלל הגורמים הטיפוליים בקהילה, המעורבים ברווחת הקטין ומשפחתו. כמו כן מהווה המרכז מקור יעוץ והדרכה לגורמים אלו.

2. הגדרות

2.1 מרכז החירום - מסגרת קצרת טווח לקטינים הנמצאים במצבי סכנה כתוצאה מהתעללות בהם במשפחתם ומהזנחה קשה ומצטברת, בגינם, חייבים בהגנה מיידית מחוץ לבית.
המסגרת מופעלת ע"י ארגון מפעיל שזכה במכרז של משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, שבה שתי יחידות טיפול כדלקמן:

2.1.1 יחידת פנימייה (אינטרנית) - יחידה בתוך מרכז החירום המשמשת כמסגרת להגנה, אבחון וקביעת תכנית להמשך טיפול לקטינים עד 15 קטינים.

2.1.2 יחידה טיפולית ייעוצית (אקסטרנית) - יחידה בתוך מרכז החירום לאבחון וטיפול בקטינים עם בני משפחותיהם ע"פ תכנית הטיפול המומלצת ובתיאום עם עו"ס לחוק הנוער, כאשר הקטין נמצא בקהילה.

3. אוכלוסיית היעד

קטינים בגילאי 2-15 בסיכון וסכנה.

4. הבסיס הנוהלי והחוקי

4.1 חוק הנוער טיפול והשגחה, (1960-התש"ך).

4.2 חוק הפיקוח על מעונות (1965-התשכ"ה).

4.3 הוראות תע"ס ונהלים:

4.3.1 הוראה 8.2 בתע"ס סידור קטינים במשפחות אומנה לטיפול בהם ולפיקוח עליהם.

4.3.2 הוראה 8.9 בתע"ס ועדת החלטה.

4.3.3 הוראה 8.11 בתע"ס חוק הנוער טיפול והשגחה (1960) הנחיות לביצוע החוק

4.3.4 הוראה 8.17 בתע"ס סידור ילדים במעונות לטיפול בהם ולפיקוח עליהם.

4.4 נוהל משולב לקיצור משך שהיית ילדים במרכזי חירום.

5. מטרת מרכז החירום

5.1 מתן הגנה לקטינים נפגעי התעללות והזנחה

5.2 בחינת מצב הקטין, המשפחה ויחסי הורה-קטין; והמלצה לגורמים בקהילה ולבית המשפט על המשך דרכי הטיפול המתאימות.

5.3 סיוע בהתמודדות של הקטין והוריהם בעקבות המשבר הכרוך בהוצאת הקטין והניתוק הזמני והחד מהבית ומהמשפחה.

5.4 סיוע בהתמודדות של הקטין והורים במצבי משבר, חרום או סיכון בעת שהות הקטין בחיק המשפחה. וניסיון הפיכת המשבר להזדמנות לשינוי ולצמיחה, תוך בחינת האפשרות להחזרת הקטין הביתה.

5.5 דרכי התערבות יעילות להתערבות במצבי חרום של משבר קיצוני במשפחה ו/או התעללות בקטין.

5.6 מקור להתייעצות, בנושאי קטינים ונוער בסיכון גבוה וסכנה, לנותני שירותים טיפוליים בקהילה.

6. הפעלה

6.1 ועדת ההיגוי של מרכז החירום:

ועדת ההיגוי תתכנס 1-2 פעמים בשנה לצורך העברת מדיניות משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים והנחיותיו ודיון על נושאים שעלו בהפעלת המרכז.

הרכב ועדת ההיגוי יהיה כדלהלן:

- מנהל מרכז החירום - יו"ר
- נציג ארגון מפעיל
- נציגי השירות לילד ולנוער במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים: מפקח ארצי על מסגרות החירום, עו"ס ראשית לחוק הנוער, מרכז שרות ילד ונוער במחוז, עו"ס מחוזי לחוק הנוער ומפקח מחוזי פנימיות על מרכז החירום ועובד סוציאלי לחוק הנוער בעיר מחוז בה ממוקם מרכז החרום.
- נציג המחלקה לשירותים חברתיים בעיר מחוז בה ממוקם מרכז החירום

6.2 ועדת ביצוע:

ועדת הביצוע תתכנס אחת לחודשיים ותהיה אחראית על מעקב ויישום החלטות ועדת ההיגוי. תדון בנושאים הקשורים להתנהלות הטיפולית של שתי היחידות, בסוגיות עקרוניות שעולות מעת לעת ובמצב הקטינים והמשפחות.

הרכב ועדת הביצוע יהיה כדלקמן:

- מנהל המרכז - יו"ר
- עובד סוציאלי מחוזי לחוק נוער המפקח על מרכז החרום
- מפקח פנימיות מחוזי שירות קטין ונוער המפקח על מרכז החרום
- עובד סוציאלי לחוק הנוער בעיר המחוז בה ממוקם מרכז החרום
- נציג הארגון המפעיל את המרכז
- מפקח ארצי על מסגרות החרום בהתאם לצורך

7. היחידה האינטרנית

7.1 אוכלוסיית היעד מופנית ליחידה האינטרנית באמצעות צו חירום שהוצא

ע"י עו"ס לחוק הנוער בהתאם לסמכויות הקבועות בחוק הנוער (טיפול והשגחה) 1960 תש"ך, או צו של ביהמ"ש:

קטינים בסיכון וסכנה בגילאי 15-2 העונים על אחד או יותר מהקריטריונים הבאים:

7.1.1 קטין נפגעי התעללות (פיזית, מינית ונפשית) והזנחה קשה.

7.1.2 קטין הזקוק להגנה דחופה ומיידית.

7.1.3 קטין שסידור האומנה הופסק באופן פתאומי (מכיוון שהסידור

נמצא כאינו מיטיב עוד עם הקטין, או בשל קשיים הקשורים

במרכיבי הסידור הנוכחי) ויש צורך בהערכה מחודשת לגבי המשך טיפול.

7.2 עדיפות להפניה ליחידה

א. קטין אשר בעניינם כבר ניתן צו בבית המשפט.

ב. קטין במצבי חרום, אשר הוצאתו מהבית חייבת להיות מיידית ואין אפשרות להגן עליהם בדרך אחרת.

7.3 אוכלוסייה שאין להפנותה ליחידה האינטרנית:

7.3.1 קטין המאובחן כבעל מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה).

7.3.2 קטין בעל מוגבלות פיזית המצריכה הערכות מיוחדות של המבנה והשירותים.

- 7.3.3 קטין הנזקק לאשפוז פסיכיאטרי ע"פ המלצת פסיכיאטר מומחה, לא ייכנס כחלופת אשפוז למרכז.
- 7.3.4 קטין עובר חוק (מעל גיל 12) הזקוק לחלופת מעצר.
- 7.3.5 קטין שסידורו בפנימייה הופסק באופן פתאומי ועד לדיון מחדש בעניינו.

7.4 אישור חריג לקליטת קטין ביחידה האינטרנית:

- 7.4.1 בקשה לקליטת קטין במרכז חירום על אף שאינו עונה על הקריטריונים בסעיף 7.1 ובסעיפים 7.3.1, ו 7.3.2 ו 7.3.5 לעיל, תופנה לעו"ס המחוזי של המחלקה, וזה יפנה לעו"ס המחוזי המפקח על מרכז החירום. המפקח על מרכז החירום, לאחר בדיקת הבקשה, יפנה לבקש את אישור המפקח הארצי על מסגרות החירום.
- 7.4.2 קטין שאובחן ונמצא שסובל מהפרעות נפשיות יש לצרף את המסמכים הבאים:
- א. המלצת פסיכיאטר מומחה שהקטין אינו זקוק לטיפול ו/או אבחון בתנאי אשפוז.
- ב. המלצת פסיכיאטר לטיפול תרופתי.
- ג. הסכמת הורים לקבלת הטיפול התרופתי ו/או ניתנו הוראות בימ"ש המאשרות מתן טיפול תרופתי.
- קליטת קטין נוסף מעל 15 קטינים יעשה באישור מפקח ארצי על מסגרות החירום.

7.5 כח אדם

- מנהל המרכז - 50% משרה יאושר במשותף עם נציגי השרות לקטין ולנוער;
- פסיכולוג קליני מאבחן - 100% משרה
- עובד סוציאלי - 200% משרה
- רופא פסיכיאטר - 25% משרה

מדריך - 100% משרה
מורה - 100% משרה
אם בית - 100% משרה
איש תחזוקה - 25% משרה
מבשלת - 50% משרה
מזכיר/ה - 50% משרה
ניקיון - 100% משרה

7.6 רצף ההתערבות

7.6.1 קליטה ומתן הגנה מיידית;

7.6.2 אבחון מצב הקטין והאינטראקציה בינו ובין הוריו; הערכת יכולתם של ההורים לתפקד במסגרת המשפחה בליווי טיפולי ואת יכולת השינוי במערכת המשפחתית.

7.6.4 התערבות במשפחה וטיפול קצר מועד לשיפור תפקוד הקטין והוריו.

7.6.5 גיבוש והמלצה של תכנית טיפולית לקטין ולהורים, במסגרת הקהילה או בסידור חוץ ביתי. התכנית וההמלצות יידונו בוועדת תכנון טיפול והערכה ויובאו לאישור בית המשפט.

חיסיון מרכז החרום:

בעיקרון מרכז החרום אינו חסוי בפני המשפחה, במקרים חריגים יהיה מרכז החרום חסוי בפני המשפחה בכפוף להחלטת בית המשפט ועל פי הוראותיו. היחידה תפעל 24 שעות שבעה ימים בשבוע כל ימות השנה;

7.7 תהליכי ההפניה וקבלה

7.7.1 קליטת חירום של קטין:

א. המחלקה לשירותים חברתיים באמצעות עו"ס לחוק הנוער, אשר סבור כי קטין זקוק להיקלט במרכז חירום.

- ב. אישר המפקח המחוזי את צו החרום ואת ההפניה למרכז החירום, ייפנה עו"ס לחוק הנוער, למנהל מרכז החרום אליו הופנה ויבדוק איתו אפשרות לקליטה דחופה.
- ג. הוסכם בשיחה בין עו"ס לחוק הנוער המקומי לבין מנהל מרכז החירום על קליטת קטין בחירום יחליטו ביחד על ביצוע הסידור.
- ד. במידה והמלצה זו, לא תוכל לצאת לפועל, יחזור העו"ס לחוק הנוער למפקח עליו לעדכון, התייעצות ובחינת חלופות.

7.7.2 קליטה מתוכננת של קטין:

- א. סבור עו"ס לחוק הנוער כי קטין צריך להיות מופנה למרכז חרום, יביא את עניינו של הקטין בשותפות עם עו"ס משפחה לדיון בוועדת תכנון טפול והערכה. סברה הועדה שזו התוכנית המומלצת עבור הקטין, תמליץ עליה למפקח מחוזי לחוק הנוער, המפקח על המחלקה.
- ב. ניתן אישור מעו"ס המחוזי לחוק הנוער, יפנה העו"ס לחוק הנוער מהמחלקה אל מנהל מרכז החירום שבמחוזו, בצירוף חומר אודות הקטין, וכן ידון עמו על גיבוש דרכי קליטת הקטין.
- ג. אישר מנהל המרכז קליטת הקטין במרכזו, ישלים העו"ס לחוק הנוער מהמחלקה את החומר החסר אודות הקטין במהירות האפשרית ויסכם את מועד הבאת הקטין למרכז.
- ד. התקבלה תשובה שלילית באשר לקליטתו של הקטין במרכז החרום יודיע על כך עו"ס לחוק הנוער למפקח המחוזי עליו.
- ה. התגלעו חילוקי דעות באשר לאפשרות קליטת הקטין באותו מרכז ו/או בהיעדר מקום במרכז החירום, יפנה מנהל המרכז אל העו"ס המחוזי המפקח על מרכז החירום וידון עמו בנושא חלופה לקטין.
- ו. כאשר מספר קטינים המועמדים לקליטה עולה על מספר המקומות הפנויים, יביא מנהל מרכז החרום את רשימת הקטינים כמו גם המסמכים אודותם לידיעת העו"ס המחוזי המפקח עליו לצורך גיבוש סדרי קדימויות ודחיפיות בתהליך קליטת המועמדים.

7.8 מסמכים

- על עובד סוציאלי לחוק הנוער להביא את הקטין עם המסמכים הבאים:
- צו חרום מאושר ע"י עו"ס מחוזי לחוק נוער או צו של בית משפט
  - ציוד בסיסי
  - כרטיס קופת חולים של הקטין;
  - טופס "ההשמה למסגרת". במצבי חרום בהם לא ניתן להעביר את טופס
- ההשמה למסגרת במועד יש להצטייד במכתב התחייבות ממנהל המחלקה, להמציאו עד שבוע ימים.

יש להעביר המסמכים שלהלן ליחידה בתוך שבוע ימים:

- צו בית משפט עדכני;
- מסמכים רפואיים נדרשים.
- פרוטוקול ועדת תכנון תכניות טיפול והערכה
- דו"ח סוציאלי על הקטין ומשפחתו
- דו"ח פסיכולוג אם יש
- דו"ח מהמסגרת החינוכית: ב"ס או גן.
- פנקס חיסונים, תרופות הנמצאות בשימוש של הקטין וכל מידע חיוני בתחום.

7.9 משך שהות קטין ביחידה האינטרנית

7.9.1 משך שהות קטין במרכז חרום הנה לתקופה של עד שלושה חודשים.

7.9.2 חריגה מעל 3 חודשים ועד 3 חודשים נוספים, תומלץ ע"י הוועדה לתכנון תכניות טיפול והערכה במצבים כגון: לא הסתיים ההליך המשפטי, או ההליך האבחוני.

7.9.3 ההמלצה תועבר לעו"ס המחוזי לחוק הנוער המפקח על המרכז לבקשת אישור המשך סידור מעבר לשלושת החודשים הראשונים ועד ששה חודשים.

7.9.4 החלטה על הארכת סידור בתקופה של בין שלושה חודשים ועד חצי שנה, תועבר לידיעת מפקח הארצי על מסגרות החרום בשרות ילד ונוער.

7.9.5 לפני תום ששת החודשים לשהות הקטין יקיים מרכז שרות ילד ונוער דיון בהשתתפות עו"ס מחוזי לחוק הנוער המפקח על מרכז החירום, מפקח פנימיות מחוזי אחראי על מרכז החירום ובמסגרת וועדת השמה מחוזית על מנת לבחון אפשרות קידום מתן מענה מותאם ודחוף לקטין על מנת לסיים בהצלחה את משך שהייתו במרכז עד תום תקופת ששת החודשים. היה ובדיון הגיעו למסקנה כי לא ניתן יהיה למצוא מענה מיטבי עד תום ששת החודשים, תועבר בקשה על ידי המפקחת המחוזית על מרכז החירום באמצעות מפקחת ארצית על מסגרות החרום למנהלת השרות לילד ונוער ולעו"ס ראשית לחוק הנוער לאישור המשך שהותו לתקופה עד תשעה חודשים.

7.10 תקופות הערכה

במהלך שהות קטין במרכז, תתקיימנה עד שלוש ועדות לתכנון טיפול והערכה ו/או דיוני הערכה.

א. ועדת תכנון טיפול והערכה ראשונה ו/או ועדת אינטייק (מומלץ לקיימה במרכז החירום):

תתבצע בתום שבוע עד 10 ימים לשהות הקטין במרכז. המטרה: השלמת, איסוף ועדכון מידע אודות הקטין ומשפחתו; דיון באפשרויות דרכי הטיפול והאבחון ותכיפות הביקורים של הקטין במשפחתו ושל משפחתו במרכז; חלוקת התפקידים בין השותפים בטיפול בקטין ובמשפחתו במחלקה לשירותים חברתיים ובמרכז החירום. יש לקבוע את מועד הוועדות הבאות בתום ועדה זו.

ב. ועדה שניה לתכנון טיפול והערכה: תיערך לאחר כששה שבועות לשהות הקטין במרכז, לקראת סיום האבחון, כדי לדון בכיוונים המסתמנים להמשך טיפול בקטין בהתאם לאבחון:

- החזרתו לחיק המשפחה, או הוצאה חוץ ביתית - כאשר מסתמן בדין הערכה זה, הצורך להארכת שהות הקטין במרכז החרום מעבר לשלושה חודשים, ו/או במקרים מורכבים ישתתף בדין, במידת האפשר, עו"ס מחוזי לחוק הנוער של המחלקה ו/או המפקח על מרכז החרום.
- כאשר יש צורך בשהות מעל 3 חודשים ועד 3 חודשים נוספים - הוועדה לתכנון טיפול והערכה תמליץ ותביא לאישור עו"ס מחוזי לחוק הנוער המפקח על מרכז החירום.

ג. **ועדה שלישית לתכנון טיפול והערכה:** תיערך לאחר כחודשיים וחצי עד שלושה חודשים לשהות הקטין במרכז, לצורך סיכום וקביעת התוכנית להמשך: גיבוש התכנית הטיפולית בהתאם להחלטה; הכנת הקטין והוריו לקראת יציאה מהמרכז למימוש התכנית הטיפולית שנקבעה. ועדה זו יכולה להיערך במרכז החירום או בקהילה. אם תכנית הטיפול מכוונת לחזרה לבית ההורים - יש לקיימה במחלקה לשירותים חברתיים.

ד. כאשר קטין שוהה זמן ממושך (לאחר קיום שלוש הוועדות הנ"ל) ו/או אם חל שינוי במצבו ו/או בכיוון השמתו - יש להביא השינוי לדיון בפני הוועדה לתכנון טיפול והערכה במחלקה לשירותים המפנה לבחינה נוספת. כאשר יש צורך בהחלטה על השמה במרכז חירום מעבר לששה חודשים ועד תשעה חודשים יתקיים דיון בשירות ילד ונוער במחוז בהשתתפות כל המפקחים הרלוונטיים ונציגי המחלקה לשירותים חברתיים: מנהל המחלקה, עו"ס חוק הנוער ועוד לפי העניין, מנהל מרכז החירום או מי מטעמו.

העתק ההחלטה יועבר למפקח הארצי על מסגרות החירום.

7.11 הטיפול בקטין

א. **הטיפול** - בחלקו מובנה ובחלקו גמיש מותאם לצרכים פרטניים של הקטין והמשפחה:

מובנה - לצורך הקניית הגנה ותחושת בטחון בתוך מצב המשבר, יש לקבוע: מקום שינה קבוע, זמני ארוחות, נוהלי רחצה, סדר יום הכולל לימודים, שעות טיפול ואבחון ועוד;

מותאם - חלק מתכנית היום מוכתבת ע"י צרכיו הייחודיים של הקטין: בדיקות וטיפולים רפואיים, אבחונים, פגישות עם המשפחה, טיפול נפשי, פגישות לקראת יציאה מהמרכז ועוד. פעילויות חינוכיות ופעילויות שעות הפנאי מותאמות לגיל הקטין. התכנית לכל קטין הנה אינדיווידואלית.

במקביל לטיפול בקטין ביחידה האינטרנית ובהתאם לצורך, יערך אבחון האינטראקציה של ההורים עם הקטין ובעת הצורך יטופלו ההורים בהיבט זה.

ב. הקשר עם ההורים:

- הקשר בין הקטין להוריו הוא משמעותי ובעל חשיבות רבה.
- המפגשים בין הקטין והוריו יהיו מתוכננים ומתואמים עם עו"ס לחוק הנוער ו/או מי מטעמה ויערכו במקום שמיועד לכך במרכז, או במקום אשר יקבע מראש.
- חלק מהמפגשים יערכו בפיקוח צוות מרכז החירום
- חשיבות מרבית תינתן לכל הפעולות לחיזוק ההורות ולמתן אחריות להורים בכפוף לצרכיו וטובתו של הקטין
- עו"ס המשפחה/עובד סוציאלי לחוק הנוער יהיה שותף בחלק מהמפגשים עם המשפחה כדי לאפשר המשך קשר טבעי עם יציאת הקטין מהמרכז.

הכל בכפוף להנחיות בצו החירום ו/או החלטות ביהמ"ש לעניין הסדרי הקשר בין הקטין להוריו.

ג. תהליכי סיום שהות הקטין במרכז:

סיכום כתוב עדכני על מצב הקטין יהיה מלווה בהמלצה על אחת או כמה אפשרויות:

- על המשך טיפול במשפחה, ובקהילה עפ"י המלצות המחלקה לשירותים חברתיים.
- על המשך טיפול במסגרת חוץ ביתית. הסיכום יועבר למחלקה לשירותים חברתיים בצמוד לטופס סיום שהות במרכז חירום
- המליצה ועדת תכנון, טיפול והערכה (להלן: ותט"ה) על הוצאה למסגרת חוץ ביתית, על הועדה להפנות החומר לעו"ס המטפל ובאחריותו להפנות החומר לגורמים המתאימים **עד שבוע מיום קיום הותט"ה.**
- כל ההמלצות כפופות להחלטת בית המשפט.

ד. הכנה ליציאה מהמרכז ופרידה:

יש להכין את הקטין ומשפחתו, לקראת סיום השהייה והטיפול במרכז - סמוך לתאריך היציאה המתוכנן. על עו"ס המשפחה לעשות בתקופה זו את הצעדים הדרושים להוצאת הקטין מהמרכז לקליטתו הנאותה בקהילה או בסידור החוץ ביתי שנקבע.

8. היחידה הטיפולית-ייעוצית (האקסטרניט)

היחידה מהווה שירות טיפולי לקטינים במצבי סכנה וסיכון ומשפחותיהם. היחידה משמשת כתובת לצוותי העו"ס ברשויות, להפניות והתייעצויות. חשיבות מיוחדת לקשר הקבוע בין העו"ס במחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית המפנה והיחידה.

8.1 אוכלוסיית היעד:

- (1) קטינים בגילאי 15-2 שמצב הסכנה בו הם נמצאים אינו מצריך עדיין הוצאתם מהבית ואת הפרדתם מבני משפחתם;
- (2) קטינים ששהו ביחידה האינטרנית של מרכז החרום, ההמלצה לגביהם הייתה החזרתם לביתם ולקהילה ולהמשך ליווי וטיפול של הקטין והמשפחה ביחידה.

(3) מקרים מורכבים שיש לגביהם התלבטות באשר ליכולת ההורה
להשתנות וכן הורים מתנגדים לשינוי, אשר לגביהם יש צורך
ב"חיזור" והבאה למצב של שיתוף פעולה, במעקב, טיפול והבטחת
מוגנות הקטין בביתו.

8.2 כח אדם

כח האדם ל-40 משפחות המטופלות בו זמנית

מנהל המרכז - 50% משרה

צוות פסיכו סוציאלי ומטפלים - 350% משרה

מזכירה - 50% משרה

ניקיון - 25% משרה

8.3 תיאור דרישות התפקידים:

אנשי הצוות הפסיכו סוציאלי, בשתי היחידות, יבחרו בשיתוף נציג השרות
לילד ולנוער ועל פי דרישות תפקיד.

מנהל המרכז:

מנהל מרכז החירום יהיה בעל אחת מההכשרות הבאות:

- תואר אקדמי ראשון בעבודה סוציאלית ורישום בפנקס העובדים הסוציאליים,
- הכשרות ייעודיות (השתלמויות ו/או לימודי תעודה ו/או קורסים), לאחר קבלת התואר, בהיקף של 36 שעות לפחות בכל אחד משני התחומים הבאים:
  - ניהול, או ראשות צוות (ר"צ) והדרכת עובדים בטיפול בקטינים ו/או טיפול במשפחות.
  - בעל תואר אקדמי שני לפחות באחד או יותר מהתחומים הבאים:
    - פסיכולוגיה, כולל רישום בפנקס הפסיכולוגים.
    - קרימינולוגיה קלינית, ותעודת מקצוע בקרימינולוגיה קלינית, בניהול מערכות חינוך.
    - הכשרות ייעודיות (השתלמויות ו/או לימודי תעודה ו/או קורסים), לאחר קבלת התואר, בהיקף של 36 שעות לפחות בכל אחד משני התחומים הבאים:

ניהול, או ראשות צוות (ר"צ) והדרכת עובדים.

טיפול בקטינים ו/או טיפול במשפחות.

- בעל ניסיון מעשי מוכח של שלוש שנים לפחות, לאחר הרישום בפנקס המקצועי (עו"סים ופסיכולוגים) בטיפול בקטינים ובני משפחותם, במהלך חמש השנים האחרונות הקודמות למועד האחרון להגשת ההצעות לתפקיד מנהל המרכז.
- בעל ניסיון מעשי מוכח של שלוש שנים לפחות בחמש השנים האחרונות הקודמות למועד האחרון להגשת הצעות לתפקיד מנהל המרכז בניהול ו/או עמידה בראשות צוות טיפולי ו/או הדרכת עובדים של צוות טיפולי המונה לפחות שלושה אנשים.

8.4 זמני פעילות היחידה:

היחידה הטיפולית ייעוצית (אקסטרניט) תפעל בימי השבוע גם בשעות אחה"צ והערב.

8.5 תהליכי הפניה ליחידה הטיפולית ייעוצית:

- (1) הפניית משפחה/קטין לטיפול ביחידה הטיפולית תיעשה תמיד לאחר ועדת תכנון טיפול והערכה, צו של בית משפט או הסכם חתום בין ההורים ועו"ס לחוק נוער במחלקה.
- (2) חומר אודות הקטין והמשפחה, יועבר ע"י עו"ס לחוק הנוער מהמחלקה למנהל מרכז החרום ויבחן עמו התאמת המשפחה ליחידה ויתאם עמו את האפשרות להתחלת אבחון/טיפול במסגרת.
- (3) מחלוקת לגבי התאמת משפחה וקטינים להערכה וטיפול ביחידה תובא לדיון עם מפקח מחוזי קהילה ועו"ס לחוק הנוער המחוזי המפקח על המרכז.

8.6 החומר שיש להעביר

(בעת קליטת המשפחה לראשונה ועם ההחלטה על הארכת תקופת הטיפול):

- פרוטוקול ועדת תכנון תכניות טיפול והערכה.
- טופס השמה למסגרת יועבר לפני קליטת המשפחה ביחידה חתום ע"י עו"ס מחוזי לחוק הנוער האחראי על מרכז החירום.
- צו בימ"ש אם קיים- צו המתייחס לצורך בטיפול בקטין ו/או במשפחתו ביחידה הטיפולית, או חוזה טיפולי לאור החוק שנערך עם עו"ס המשפחה ועו"ס לחוק הנוער.
- דו"ח סוציאלי על הקטין ומשפחתו.
- דו"ח פסיכולוג - אם יש
- דו"ח מהמסגרת החינוכית: ב"ס או גן.
- כל מסמך אחר הרלוונטי למצבו של הקטין

8.7 משך הטיפול

משך הטיפול יהיה עד שנה.

8.8 הצף הטיפול

- (1) **קבלה** - איסוף מידע מידי, שיחה עם הקטין והמשפחה [אינטייק].
- (2) **הערכה פסיכו סוציאלית מקפת על הקטין ומשפחתו.**
- (3) **תכנית טיפול** - בקביעת תכנית הטיפול לקטין והוריו, ישותפו עובד סוציאלי לחוק הנוער ו/או עו"ס משפחה מהמחלקה לש"ח המפנה ו/או גורם מטפל ומעורב אחר מהמחלקה לש"ח.

8.9 הטיפול - הטיפול יכול להינתן באחת או יותר מדרכי ההתערבות כדלקמן:

- * טיפול קליני לקטין
  - * טיפול משפחתי
  - * טיפול פרטני להורה
  - * טיפול דיאדי הורה-קטין
  - * טיפול קבוצתי להורים ו/או לקטינים;
  - * הדרכת הורים
- ו/או שיטות טיפול אשר מתפתחות במרכז החרום.

8.10 הערכה תקופתית וסיום טיפול:

- (1) ההערכה תיעשה אחת ל-6 חודשים. במסגרת ועדת תכנון טיפול

והערכה במחלקה לשירותים חברתיים וישתתפו בה נציגי מרכז החירום.

(2) **סיום טיפול ומעקב** - חודש לפני סיום הטיפול, יש לסכם את תוצאות הטיפול ולהכין את המלצות הצוות. יש להכין את הקטין ומשפחתו לפחות חודש לפני הסיום המתוכנן. כמו כן, יש לקיים דיון מקיף בוועדת תכנון טיפול והערכה על תוצאות הטיפול וההמלצות למעקב להמשך טיפול בקהילה.

(3) **המשך טיפול מעבר לשנה**
ועדה לתכנון תכניות טיפול והערכה תוכל להמליץ על הארכת משך הטיפול לחצי שנה נוספת באישור עובד סוציאלי מחוזי לחוק הנוער המפקח על מרכז החירום.
במקרים מיוחדים, מעבר לתקופה זו כאשר וועדת תכנון טיפול והמפקחת על מרכז החירום מגיעים למסקנה כי יש צורך בהארכה נוספת, תופנה הבקשה לאישור מפקחת ארצית על מסגרות החרום, לאישור הארכת הטיפול.

8.11 ייעוץ והדרכה לשירותים טיפוליים בקהילה:

- (1) פיתוח ידע ותורה ייחודיים לטיפול בקטינים נפגעי התעללות והפצתו למטפלים.
- (2) הכשרה והדרכה קבוצתית לצוותים פסיכו-סוציאליים בקהילה בסוגיות של איתור, אבחון וטיפול בקטינים נפגעי התעללות ובני משפחותיהם.
- (3) היחידה הטיפולית ייעוצית מהווה מסגרת מייעצת לגורמים מטפלים מהקהילה בגיבוש תכניות התערבות במצבים ייחודיים.

9. **אחריות המחלקה לשירותים חברתיים (על שתי היחידות של מרכז החרום)**

- 9.1 לרכז ולתאם את כל הליכי הטיפול והמעקב בקהילה;
- 9.2 לעמוד בקשר שוטף עם המטפלים, הורי הקטין והקטין כל זמן שהותו במרכז החרום;

9.3 להביא את עניינם של הקטין ומשפחתו לועדות תכנון טיפול והערכה כאמור לעיל;

9.4 לפעול ליישום המלצות ועדת תכנון טיפול והערכה.

9.5 להמציא למרכז צו בית משפט עדכני; ולחדש טופס ההשמה לאחר שלושה חודשים מכניסת הקטין למרכז - **ביחידה באינטרנית**

10. הסעות

10.1 ביחידה האינטרנית - הסעה כוללת אך ורק את הסעות הקטינים: הכוונה לנסיעות של הקטינים מחוץ למרכז, בליווי עובד, למטרות אבחון וטיפול, ועדות קבלה במסגרות השמה עבור הקטין, ביקור בית לצורך הכרות ועוד.

10.2 כל יציאה מהמרכז מחייבת באישור עו"ס חוק נוער

10.3 ביחידה האקסטרנית - כאשר מתגלה צורך בסיוע בהסעות תסייע המחלקה על פי כללי הזכאות.

11. אירוע חריג

כאשר מתרחש אירוע חריג יש לפעול בהתאם ל"נוהל אירוע חריג במרכז החירום" (נספח א') ודיווח על גבי טופס דיווח אירוע חריג (נספח ב')

12. פקוח על מרכז החרום

מרכז שרות ילד ונוער במחוז, ימנה עובד סוציאלי מחוזי לחוק נוער, כמפקח על

מרכז החרום, תוך היוועצות עם עו"ס ראשי לחוק הנוער ובתיאום עם מפקח ארצי על מסגרות החרום.
כמו כן ימונה מפקח פנימיות מחוזי לפיקוח יחידת פנימייה.

12.1 תפקיד העו"ס המחוזי לחוק הנוער המפקח על המרכז בהתייחס לסוגית זמן השהייה במרכז החרום

- א. העו"ס המחוזי לחוק הנוער, המפקח על המרכז, (להלן: עו"ס מחוזי) יתכלל את כל עבודת הפיקוח על המרכז: בהיבטים שלוקחים בחשבון את העבודה בקהילה והמסגרות החוץ ביתיות תוך כדי שותפות עם המפקחים הרלוונטיים בשרות, ובהתאם למדיניות המשרד.
- ב. יערוך ביקור פיקוח לפחות אחד לחודש במרכז החרום, וכן, ישתתף בוועדות ביצוע, היגוי, בחירת כח אדם טיפולי ביחד עם מנהל המרכז וישיבות נוספות ע"פ הצורך שיתואמו אתו.
- ג. יביא את הסוגיות המורכבות, העקרוניות והפרטניות לדין בשרות עם מרכז השרות במחוזו והמפקחים, לצורך קידום דרכי טיפול מותאמים והוצאה של קטין מהמרכז.
- ד. יערוך בדיקה לוודא שהארגון המפעיל והמרכז עומדים בכל תקני כוח האדם המתבקשים ע"י המשרד, על מנת למנוע עיכובים בתהליכי העבודה.
- ה. יקבל מידי שבוע דו"ח מצבת קטינים במרכז, בו יפורטו בין היתר: תאריך קליטת הקטין במרכז, שלב ההתערבות לגבי הקטין והמשפחה במרכז (קליטה, אבחון, השמה וכו') וכן עילות לעיכוב ביישום דרכי הטיפול המומלצות. העתק מהדו"ח ישלח מידי שבוע למפקח ארצי על מסגרות החרום ולמרכז השירות במחוז ולמפקח מחוזי האומנה.

13. דיווח

13.1 לכל קטין ביחידה האינטרנית ימולא:

- נתוני צו למושם מקוון - למשך 3 חודשים לפחות- חתום ע"י עו"ס לחוק הנוער ולחדש בהתאם.

▪ טופס השמה למסגרת מקוון, למשך 3 חודשים- ע"י מנהל המרכז
סמל תעריף: 54 ציבורי.
55 פרטי.

13.2 ביחידה הטיפולית-ייעוצית (אקסטרניית), ימולא טופס החלטה על השמה
מקוון עם קבלת החלטתה בוועדה לתכנון טפול והערכה וטופס השמה
למסגרת, לשנה, על שם ראש המשפחה.
סמל תעריף למשפחה 59
סמל תעריף לאדם בקבוצה 53

13.3 הארגון המפעיל את מרכז החירום ידווח לתקציבאית עם העתק למפקח
ארצי על מסגרות חירום בשרות ילד ונוער במשרד הראשי על הוצאותיו
עפ"י ההסכם עם המשרד כדלקמן:
- אחת לחודש הן על היחידה האינטרניית והן על היחידה הטיפולית
ייעוצית;
- אחת לשנה-דוח הוצאות והכנסות.

14. מ י מ ו ן

המימון במסגרת התקציב המאושר ועפ"י הסיווג כדלקמן:

14.1 עבור שהיה במסגרת האינטרניית מתקנה תקציבית "השתתפות בהחזקת
ילדים בפנימיות" 23.10.38.41

14.2 עבור שהיה ביחידה טיפולית - ייעוצית (אקסטרניית) מתקנה תקציבית
"טיפול בילדים בסיכון" 23.10.39.44.8

14.3 תעריפי ההחזקה החודשיים מפורסמים בנספח להוראה 8.17 בחוברת
התעריפים המתעדכנת מעת לעת.

15. בקרה

משרד הרווחה והשירותים החברתיים מפעיל בקרה שוטפת באמצעות מפקחיו במחוזות ועובדי האגף לביקורת פנימית.

אלין אלול
מ"מ המנהל הכללי

נוהל אירוע חריג במרכז החירום

=====

1. כללי

נוהל זה בא להגדיר אירועים חריגים המתרחשים במרכזי החירום.

הנוהל מסדיר את דרכי הפעולה והגורמים אותם יש ליידע בעת התרחשות האירוע ועמם להיוועץ אודות ניהולו. לבסוף, הנוהל מגדיר את הגורמים אליהם יש להעביר הדיווחים אודותיו.

אירוע חריג הוא אירוע החורג משגרת החיים ולפיכך הוא מחייב תגובה שקולה והולמת של גורמי הניהול והפקוח, מרכז החירום אחראי על שלומם וביטחונם של הקטינים בעת שהותם במקום.
מנהל מרכז החירום יידע את הצוות לגבי הפעולות הנדרשות;
מנהל מרכז החירום יתלה רשימה מעודכנת של גורמי ההצלה כולל טלפונים בחדר המדריכים ובמזכירות.

2. מטרה

- 2.1 לקבוע את הפעולות הנדרשות בעקבות אירועים חריגים, הנוגעים לקטינים, לבני המשפחות ולאנשי הצוות במרכז.
- 2.2 לקבוע כללי העברת מידע, התייעצות ודיווח.
- 2.3 להפיק לקחים ומניעת אירועים דומים.

3. אחריות

- 3.1 ראשית - מנהל/ת המרכז
- 3.2 משנית - כונן ו/ או איש צוות הבכיר ביותר בעת האירוע.

4. הבסיס החוקי עליו מושתת נוהל זה:

- 4.1 חוק העונשין התשל"ז-1977
- 4.2 חוק הנוער טיפול והשגחה התש"ך-1960

5. פירוט אירועים חריגים:

5.1 אירועים חריגים הנוגעים לקטינים:

- 5.1.1 בריחתו ו/או היעדרותו של קטין מהמרכז; [ראה גם נוהל מס' 24: העלמות קטין ממרכז החירום].
- 5.1.2 גרימת נזק וחבלה תוך כדי פגיעה בקטין, ע"י קטין אחר המחייבת התערבות רפואית;
- 5.1.3 פגיעה מינית של קטין בקטין אחר;
- 5.1.4 פגיעה פיזית של קטין באיש צוות;
- 5.1.5 אובדנות - התנהגות אובדנית, ניסיון אובדני ו/או מעשה אובדני של קטין;
- 5.1.6 תאונה המחייבת פינוי קטין לביה"ח;
- 5.1.7 איומים, סחיטה בין ועל הקטינים;
- 5.1.8 השתתפות קטין באירוע פלילי [גניבה/פריצה וכיו"ב];
- 5.1.9 פגיעה וגרימת חבלה בקטין במהלך אחיזה טיפולית מרסנת, ע"י איש צוות.
- 5.1.10 מוות של קטין בעת שהייתו במרכז החירום.

5.2 אירועים חריגים של בני משפחה

- 5.2.1 גרימת נזק ופגיעה משמעותית באיש צוות;
- 5.2.2 נזק/פגיעה משמעותית במבנה מרכז החירום;
- 5.2.3 חטיפת קטין ו/או ניסיון לחטיפת קטין ממרכז החירום ו/או בחסות מרכז החירום;
- 5.2.4 הימנעות מהחזרת קטין מחופשה ע"י האחראי לו.
- 5.2.5 הטרדות ו/או איומים כלפי צוותי המרכז; בשיחות, באמצעות הטלפון ו/או בכל אמצעי אחר;
- 5.2.6 שימוש בנשק במרכז החרום כנגד קטינים או אנשי צוות במרכז.
- 5.2.7 מוות של הורה או בן משפחה אחר בעת ביקור במרכז החירום.

5.3 אירועים חריגים של צוות במרכז

- 5.3.1 פגיעה פיזית ושימוש בכוח של איש צוות כלפי קטין;
- 5.3.2 פגיעה מינית של איש צוות במרכז בקטין;
- 5.3.3 התנהגות בלתי הולמת של איש צוות; [שימוש בסמים, התעללות מילולית בקטין ו/או באיש צוות; ו/או התנהגות אישית בלתי הולמת מכל סוג שהוא];

5.4 אירועים חריגים של אמצעי התקשורת והרשתות החברתיות

- 5.4.1 מתייחס להסתה, השמצות פרסום פרטים אישיים ואחרים ושימוש באמצעים כמדיה- תקשורת כתובה, אלקטרונית, אינטרנט וכיו"ב- נגד קטינים במרכז, נגד המרכז ואנשי הצוות שבו;
- 5.4.2 ידיעה העומדת להתפרסם באמצעי התקשורת השונים בנוגע למרכז החירום.

6. הפעולות הנדרשות

- 6.1 באירועים חריגים הנוגעים לקטינים שבמרכז החירום איש הצוות הבכיר ביותר הנמצא במקום האירוע אחראי על ניהול האירוע, קביעת מהלכי הפעולה כולל הזעקת גורמי הצלה, משטרה וכד' כדלקמן:
  - 6.1.1 הגשת עזרה ראשונה או פינוי למקום בו תוגש עזרה ראשונה. (אם יש זמן יש להתייעץ קודם עם כוונן). במקרה של סכנת חיים יש להגיש קודם עזרה.
  - 6.1.2 סמוך לסיום הטיפול באירוע, המטפל יערוך עם הקטין/ים שהיו המעורב/ים בו שיחה. השיחה תכלול הבהרה, תמיכה, סגירת מעגל; ובהמשך הסקת מסקנות טיפוליות.
  - 6.1.3 התייחסות מכילה ותומכת בשאר הקטינים במרכז.
  - 6.1.4 יידוע עו"ס לחוק הנוער במחלקות לשירותים חברתיים מהם באו הקטינים, לעניין יידוע המשפחה ראה סי' 7.2

6.2 באירועים חריגים הנוגעים להתנהגות בן משפחה:

- 6.2.1 הפסקת הפעילות הפוגעת מיידית והרחקת בן המשפחה מתחומי המרכז;

- 6.2.2 הפסקת שיחת הטלפון בין הקטין לבין בן משפחתו
- 6.2.3 הגשת תלונה במשטרה על האירוע החרגי; במצבים בהם הופעלה אלימות או יש חשש שנעברה עבירה (כלפי קטין/קטינים או איש צוות).
- 6.2.4 יידוע עו"ס לחוק הנוער במחלקה לשירותים חברתיים
- 6.3 באירועים חריגים הנוגעים להתנהגות איש צוות במרכז החירום:**
- 6.3.1 הפסקת הפעילות הפוגעת מיידית.
- 6.3.2 הרכתת איש הצוות הפוגע מהמרכז.
- 6.3.3 יידוע משפחת הקטין ועו"ס לחוק הנוער במחלקה לשירותים חברתיים לעניין יידוע המשפחה ראה סי' 7.2.
- 6.3.4 יידוע הארגון המפעיל על האירוע וחשיבה משותפת עמו על דרכי הטיפול באיש הצוות;
- 6.3.5 יידוע עו"ס לחוק הנוער במחלקות לשירותים חברתיים מהם באו הקטינים, לעניין יידוע המשפחה ראה סי' 7.2
- 6.4 אירועים חריגים הנוגעים לפרסום ולאמצעי התקשורת**
- 6.4.1 מנהל מרכז החירום יידע את הארגון המפעיל ואת גורמי הפיקוח על מנת לשקול דרכי התערבות, וכן את עו"ס לחוק הנוער ככל והפרסום נוגע לעניינו של קטין ספציפי.
- 6.4.2 תגובה לתקשורת רק באישור דובר משרד הרווחה (ע"פ נוהל פרסום חומר על מרכז חירום).

7. דרכי יידוע ודיווח

- 7.1 מנהל מרכז החירום ידווח טלפונית **מיידית**, לעו"ס מחוזי המפקח על מ"ח באירועים חריגים הנוגעים להיפגעות מיידית או חשש להיפגעות מיידית של קטין.
- 7.2 הכונן או המטפל ידונו עם עו"ס חוק נוער של הקטין על האירוע ויחלט על חלוקת תפקידים ביניהם בעניין יידוע המשפחה וגורמים רלוונטיים נוספים.

7.3 מנהל המרכז יעביר תוך 24 שעות דיווח ראשוני **בכתב** לעו"ס מחוזי מפקח, לנציג הארגון המפעיל לעו"ס חוק הנוער ראשית ולמפקחת ארצית על מסגרות החרום;

8. הפקת לקחים והסקת מסקנות

8.1 מנהל המרכז יבחן עם הצוות במרכז החירום ובמידת הצורך מחוץ למרכז, את האירוע, תהליך ודרכי ההתערבות, בין אנשי צוות המרכז בעת הטיפול באירוע.

8.2 מנהל מרכז החרום יסכם את פרטי האירוע, הפעולות שנקטו בעקבותיו, המסקנות והלקחים שהופקו וישלח הסיכום לעו"ס מחוזי מפקח, לנציג הארגון המפעיל, לעו"ס ראשית ולמפקחת ארצית על מסגרות החרום;

* פרק נפרד יתייחס לאירועים בטחונים ומשבר לאומי; [פיגוע; מבצע צבאי/מלחמה; אפידמיה].

לא בהוראה אלא בתיק נהלים של מרכז החירום!

נספח ב' (8.40)

תאריך: _____

לכבוד: _____
עו"ס מחוזי לחוק הנוער המפקח על מרכז החירום,

דיווח ראשוני על אירוע חריג

תאריך האירוע _____

שם הקטין: _____ מס' ת.ז.: _____

שם בן המשפחה _____

שמות העובדים המעורבים: _____

האירוע והנסיבות שגרמו לכך:

תיאור מפורט של התערבות צוות המרכז:

שם וחתימת מנהל/ת המרכז _____

העתקים: עו"ס ראשית לחוק נוער
מפקחת ארצי על מסגרות חירום
מנהל הארגון המפעיל
מרכז השרות לילד ונוער במחוז